

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Michał Laskowski

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Pawła Blachowskiego

w sprawie **P. B.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 28 sierpnia 2024 r., kasacji wniesionej przez prokuratora na niekorzyść

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 25 września 2023 r., sygn. akt

IV Ka 883/23, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Oławie

z dnia 15 marca 2023 r., sygn. akt II K 37/21,

**uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy pkt. I
wyroku Sądu Rejonowego w Oławie i w tym zakresie przekazuje
sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we
Wrocławiu w postępowaniu odwoławczym.**

Jacek Błaszczyk Tomasz Artymiuk Michał Laskowski

[PGW]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Oławie, po rozpoznaniu sprawy P. B. , oskarżonego o to, że:

1. w okresie od dnia 14 lutego 2018 r. do dnia 13 lipca 2018 r. w R. , rejon o. i w W., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a także w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w imieniu „B. ” z siedzibą w W. , doprowadził H. S. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 17.940 zł poprzez wprowadzenie go w błąd co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 14 lutego 2018 r. na dostawę, sprzedaż i montaż instalacji fotowoltaicznej, zawartej przez pośrednika ww. firmy, w następstwie czego zawarta została z Bank S.A. z siedzibą w W. oraz ww. firmą - jako pośrednikiem kredytowym - umowa z dnia 6 marca 2018 r. o kredyt o nr [...] na ww. kwotę, z której kwota 15.600 zł została przekazana na rachunek bankowy „B. ” z siedzibą w W. , zaś kwota 2.340 zł stanowiła prowizję na rzecz ww. Banku, w której to umowie jako kredytobiorca został wskazany pokrzywdzony, a mimo to zobowiązanie wynikające z ww. umowy, co do której złożył on oświadczenie o jej rozwiązaniu, nie zostało wykonane oraz środki pieniężne nie zostały zwrócone pokrzywdzonemu, czym działano na szkodę H. S. , tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;
2. w okresie od dnia 18 marca 2018 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r. w M. , rejon o., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a także w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w imieniu „B. ” z siedzibą w W. , doprowadził J. K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 29.025 zł poprzez wprowadzenie jej w błąd co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 18 marca 2018 r. na dostawę, sprzedaż i montaż instalacji fotowoltaicznej, zawartej przez pośrednika ww. firmy, w następstwie czego zawarta została z Bank S.A. z siedzibą w W. oraz B. sp. z o.o. z siedzibą w W. - jako pośrednikiem kredytowym - umowa z dnia 11 kwietnia 2018 r. o kredyt o nr [...] na łączną kwotę 15.525 zł, z której kwota 13.500 zł została przekazana

na rachunek bankowy ww. spółki, zaś kwota 2.025 zł stanowiła prowizję na rzecz ww. Banku, w której to umowie jako kredytobiorca została wskazana pokrzywdzona, a ponadto w dniu 26 kwietnia 2018 r. została wystawiona faktura VAT o nr FV [...] na kwotę 13.500 zł, która została przekazana przez pokrzywdzoną w dniu 30 kwietnia 2018 r. na rachunek bankowy B. sp. z o.o. z siedzibą w W. , a mimo to zobowiązanie wynikające z ww. umowy nie zostało wykonane oraz środki pieniężne nie zostały zwrócone pokrzywdzonej, czym działano na szkodę J. K. , tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

3. w okresie od dnia 22 marca 2018 r. do dnia 13 czerwca 2018 r. w C. Małej, rejon o. i w W. , działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a także w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w imieniu „B. ” z siedzibą w W., doprowadził M. Ś. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 6.600 zł poprzez wprowadzenie go w błąd co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 22 marca 2018 r. na dostawę, sprzedaż i montaż instalacji fotowoltaicznej, zawartej przez pośrednika ww. firmy, w następstwie czego wystawiona została pokrzywdzonemu w dniu 26 marca 2018 r. faktura VAT o nr [...] na ww. kwotę, która została przekazana przez pokrzywdzonego w dniu 29 marca 2018 r. na podany mu rachunek bankowy, a mimo to zobowiązanie wynikające z ww. umowy, co do której pokrzywdzony złożył oświadczenie o jej wypowiedzeniu, nie zostało wykonane oraz środki pieniężne nie zostały zwrócone pokrzywdzonemu, czym działano na szkodę M. Ś. , tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;
4. w okresie od dnia 13 kwietnia 2018 r. do dnia 16 kwietnia 2018 r. w W. , działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a także w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w imieniu „B. ” z siedzibą w W. , doprowadził D. D. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 29.900 zł poprzez wprowadzenie go w błąd co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 16 kwietnia 2018 r. na dostawę, sprzedaż i montaż instalacji fotowoltaicznej, zawartej przez pośrednika ww. firmy, w następstwie czego zawarta została z Bank S.A.

z siedzibą w W. oraz B. sp. z o.o. z siedzibą w W. - jako pośrednikiem kredytowym - umowa z dnia 13 kwietnia 2018 r. o kredyt o nr [...] na ww. kwotę, z której kwota 26.000 zł została przekazana na rachunek bankowy ww. spółki, zaś kwota 3.900 zł stanowiła prowizję na rzecz ww. Banku, w której to umowie jako kredytobiorca został wskazany pokrzywdzony, a mimo to zobowiązanie wynikające z ww. umowy nie zostało wykonane oraz środki pieniężne nie zostały zwrócone pokrzywdzonemu, czym działano na szkodę D. D. , tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

5. w okresie od dnia 8 czerwca 2018 r. do dnia 13 czerwca 2018 r. w K., rejon o., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a także w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w imieniu B. sp. z o.o. z siedzibą w W. , doprowadził L. P. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 9.500 zł poprzez wprowadzenie go w błąd co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 8 czerwca 2018 r. na zakup i montaż paneli fotowoltaicznych, zawartej przez pośrednika ww. spółki, w następstwie czego wystawiona została pokrzywdzonemu w dniu 11 czerwca 2018 r. faktura VAT o nr FV [...] na ww. kwotę, która została przekazana przez pokrzywdzonego w dniu 13 czerwca 2018 r. na rachunek bankowy B. sp. z o.o. z siedzibą w W. , a mimo to zobowiązanie wynikające z ww. umowy nie zostało wykonane oraz środki pieniężne nie zostały zwrócone pokrzywdzonemu, czym działano na szkodę L. P. , tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;
6. w okresie od dnia 22 września 2018 r. do dnia 25 września 2018 r. w J., rejon o., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a także w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w imieniu B. sp. z o.o. z siedzibą w W. , doprowadził A. S. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 13.500 zł poprzez wprowadzenie jej w błąd co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 22 września 2018 r. na dostawę, sprzedaż i montaż instalacji fotowoltaicznej, zawartej bez pośrednika, w następstwie czego pokrzywdzona przekazała w dniu 25 września 2018 r. ww. kwotę na rachunek bankowy ww.

spółki, a mimo to zobowiązanie wynikające z ww. umowy nie zostało wykonane oraz środki pieniężne nie zostały zwrócone pokrzywdzonej, czym działano na szkodę A. S. , tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

7. w okresie od dnia 22 września 2018 r. do dnia 9 października 2018 r. w J. 1. , rejon o., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a także w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w imieniu B. sp. z o.o. z siedzibą w W. , doprowadził I. S. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 24.150 zł poprzez wprowadzenie jej w błąd co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 22 września 2018 r. na dostawę, sprzedaż i montaż instalacji fotowoltaicznej, zawartej bez pośrednika, w następstwie czego zawarta została z Bank S.A. z siedzibą w W. oraz ww. spółką - jako pośrednikiem kredytowym - umowa z dnia 9 października 2018 r. o kredyt o nr [...] na ww. kwotę, z której kwota 21.000 zł została przekazana na rachunek bankowy ww. spółki, zaś kwota 3.150 zł stanowiła prowizję na rzecz ww. Banku, w której to umowie jako kredytobiorca została wskazana pokrzywdzona, a mimo to zobowiązanie wynikające z ww. umowy, nie zostało wykonane oraz środki pieniężne nie zostały zwrócone pokrzywdzonej, czym działano na szkodę I. S. , tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;
8. w okresie od dnia 7 sierpnia 2019 r. do dnia 30 września 2019 r. w S., rejon o., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a także w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w imieniu B. sp. z o.o. z siedzibą w W. , doprowadził J. S. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 18.200 zł poprzez wprowadzenie jej w błąd co do zamiaru i możliwości wywiązania się z zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 7 sierpnia 2019 r. na dostawę, sprzedaż i montaż instalacji fotowoltaicznej, zawartej w imieniu pokrzywdzonej przez jej córkę - E. Z. , bez pośrednika, w następstwie czego pokrzywdzona przekazała w dniu 30 września 2019 r. ww. kwotę na rachunek bankowy ww. spółki, a mimo to zobowiązanie wynikające z ww. umowy nie zostało wykonane oraz środki

pieniężne nie zostały zwrócone pokrzywdzonej, czym działano na szkodę J. S., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.,

wyrokiem z dnia 15 marca 2023 r., sygn. akt II K 37/21:

- uniewinnił oskarżonego od popełnienia czynów opisanych w punktach I, II i III części wstępnej wyroku (pkt I wyroku);

- uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów opisanych w punktach IV i V części wstępnej wyroku przyjmując, że do wykonania umów nie doszło w ustalonym przez strony terminie, to jest przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. – przyjmując, że stanowiły one ciąg przestępstw, o którym mowa w art. 91 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. z zastosowaniem art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym w czasie popełnienia przestępstw w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 150 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość każdej stawki na kwotę 50 zł (pkt II wyroku);

- uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów opisanych w punktach VI i VII części wstępnej wyroku przyjmując, że do wykonania umów nie doszło w ustalonym przez strony terminie, to jest przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. – przyjmując, że stanowiły one ciąg przestępstw, o którym mowa w art. 91 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. z zastosowaniem art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym w czasie popełnienia przestępstw w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 150 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość każdej stawki na kwotę 50 zł (pkt III wyroku);

- uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w punkcie VIII części wstępnej wyroku przyjmując, że do wykonania umowy nie doszło w ustalonym przez strony terminie, to jest przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. z zastosowaniem art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym w czasie popełnienia przestępstw w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 120 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość każdej stawki na kwotę 50 zł (pkt IV wyroku);

- na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. wymierzył oskarżonemu P. B. karę łączną 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość każdej stawki na kwotę 50 zł (pkt V wyroku);

- na podstawie art. 39 pkt 8 k.k. i art. 43b k.k. orzekł o podaniu wyroku do publicznej wiadomości przez upublicznienie jego treści przez okres 3 miesięcy na stronie internetowej Sądu Rejonowego w Oławie oraz na tablicy ogłoszeń Sądu Rejonowego w Oławie (pkt VI wyroku);
- zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 1130 zł (pkt VII wyroku).

Apelacje od wyroku Sądu pierwszej instancji na niekorzyść oskarżonego P. B. wnieśli prokurator oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego H. S. .

Oskarżyciel publiczny zaskarżył wyrok ten w całości zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, polegający na niezasadnym uznaniu, że oskarżony P. B. nie działał z zamiarem bezpośrednim kierunkowym oszukania H. S. , J. K. i M. Ś. , a tym samym brak jest podstaw do przypisania mu sprawstwa i winy w zakresie zarzucanych mu czynów popełnionych na szkodę wskazanych osób, podczas gdy analiza całego materiału dowodowego, w szczególności w postaci zeznań ww. pokrzywdzonych, zeznań byłych pracowników „B. ” w W. oraz B. sp. z o.o. z siedzibą w W. , w tym Ł. D. , M. B. , A. K. i J. P. , zeznań M. Z. i M. Z. 1. , dokumentacji dotyczącej rachunku bankowego o nr [...], informacji uzyskanych od S. . z siedzibą w S. 1., jak również wyjaśnień samego oskarżonego, ocenionego przez pryzmat zasad doświadczenia życiowego i reguł logiki, prowadzi do wniosku przeciwnego,

2. obrazę przepisów postępowania, a to art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., mającą wpływ na treść wyroku, polegającą na wadliwym uzupełnieniu opisów czynów, w odniesieniu do których skazano oskarżonego, poprzez przyjęcie, że „do wykonania umów nie doszło w ustalonym przez strony terminie”, mimo że okoliczność, że oskarżony ostatecznie zrealizował niektóre usługi lub naprawił szkody nie należy do znamion czynu zabronionego z art. 286 § 1 k.k. i winna być uwzględniona jedynie przy wymierzaniu kary;

3. rażącą niewspółmierność kary, polegającą na orzeczeniu wobec oskarżonego kary łącznej grzywny w wymiarze 200 stawek dziennych przy

przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 50 zł, wynikającą z niedostatecznego uwzględnienia okoliczności obciążających P. B. , a w szczególności wysokiego stopnia winy i społecznej szkodliwości dokonanych przez niego przestępstw, wielości osób pokrzywdzonych, znacznego rozciągnięcia w czasie przestępczego działania, a także uprzedniego pięciokrotnego stwierdzenia winy oskarżonego w związku z wydaniem wobec niego wyroków warunkowo umarzających postępowanie za przestępstwa podobne, przy przypisaniu nadmiernego znaczenia naprawieniu szkody przez P. B. , mimo że doszło do tego dopiero w toku postępowania karnego na etapie sądowym, kiedy nieuchronność poniesienia przez oskarżonego odpowiedzialności karnej stała się dla niego realna, i w konsekwencji orzeczenie wobec niego kary zbyt łagodnej.

W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o:

1. o uchylenie zaskarżonego wyroku co do czynów z pkt. I, II oraz III jego części wstępnej i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji,
2. zmianę zaskarżonego wyroku co do czynów z pkt. IV, V, VI, VII oraz VIII jego części wstępnej poprzez:
 1. wyeliminowanie z ich opisów sformułowania: „do wykonania umów nie doszło w ustalonym przez strony terminie”,
 2. orzeczenie wobec oskarżonego - w związku ze skazaniem za czyny IV oraz V, które stanowią ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k. - kary 8 miesięcy pozbawienia wolności,
 3. orzeczenie wobec oskarżonego - w związku ze skazaniem za czyny VI oraz VII, które stanowią ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k. - kary 8 miesięcy pozbawienia wolności,
 4. orzeczenie wobec oskarżonego - w związku ze skazaniem za czyn VIII - kary 6 miesięcy pozbawienia wolności,

5. orzeczenie - na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k. - kary łącznej roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania - na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 k.k. - na okres próby wynoszący 3 lata,

z jednoczesnym utrzymaniem zaskarżonego wyroku w mocy w pozostałym zakresie.

Z kolei pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego kierując apelację przeciwko rozstrzygnięciom zawartym w pkt. I, V i VI wyroku sądu *meriti* zarzucił:

1. „na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez uznanie, iż oskarżony naprawił szkodę pokrzywdzonemu, jako że do dnia dzisiejszego nie oddał mu żadnych pieniędzy (zaś Sąd zarówno w uzasadnieniu wskazał, że pieniądze zostały mu zwrócone co nie jest prawdą). Pokrzywdzony miał jedynie ofertę oddania za kilka rat kredytu, czego oskarżony także nie uczynił;
2. na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez uznanie, iż oskarżony nie działał z pełną świadomością popełnianego czynu co warunkowało jego odpowiedzialność karną, podczas gdy oskarżony nie tylko w momencie zawierania umowy, pobierania środków z kredytu, jak i po odstąpieniu przez pokrzywdzonego składał oświadczenia, które nie miały żadnego pokrycia a miały wprowadzić pokrzywdzonego w błąd co do tego że zostanie wykonane zlecenie, aby nie kierował sprawy na drogę sądową, zatem świadome działanie oskarżonego miało miejsce także w lipcu 2018 r., zaś sąd w niniejszym postępowaniu ustalił, że już w kwietniu z całą pewnością wiedział że nie wykona tych zleceń;
3. na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez uznanie, iż oskarżony nie miał zamiaru podczas gdy do dnia dzisiejszego nie wykonał zobowiązania - a zatem przez 5 lat;
4. na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, tj. art. 286 § 1 k.k. poprzez jego błędną wykładnię oraz uznanie, iż oskarżony swym

zachowaniem nie wyczerpał znamion czynu zabronionego określonego w tymże przepisie, a zatem błędne uznanie, iż nie zaistniały przesłanki warunkujące jego odpowiedzialność, podczas gdy zebrany materiał dowodowy jasno wskazuje, że nie tylko w momencie gdy pokrzywdzony został nakłoniony do podpisania umowy kredytu, ale także późniejsze zachowania oskarżonego jasno wskazywały jego zamiar bezpośredni;

- na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego w postaci wyjaśnień oskarżonego oraz danie wiary tymże wyjaśnieniom w zakresie, w jakim oskarżony wskazał, iż nie miał na celu oszukać pokrzywdzonego, podczas gdy już w momencie zawierania umowy z pokrzywdzonym, oskarżony doskonale wiedział, iż umowy tej nie wykona, a zawierał ją jedynie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej kosztem pokrzywdzonego;

- na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez uznanie, iż oskarżony nie działał z pełną świadomością popełnianego czynu co warunkowało jego odpowiedzialność karną”.

W konkluzji ten skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 25 września 2023 r., sygn. akt IV Ka 883/23, Sąd Okręgowy we Wrocławiu zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Orzeczenie Sądu odwoławczego zaskarżone zostało w całości – na niekorzyść P. B. – kasacją prokuratora. Oskarżyciel publiczny wyrokowi Sądu Okręgowego we Wrocławiu zarzucił „rażące naruszenie prawa procesowego, a to art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., mające istotny wpływ na treść wyroku, polegające na nienależytym rozpoznaniu - w wyniku przeprowadzenia wadliwej i nierzetelnej kontroli odwoławczej wyroku Sądu Rejonowego w Oławie z dnia 15 marca 2023 r., sygn. akt II K 37/21 - zarzutów I i II apelacji prokuratora dotyczących błędu w ustaleniach faktycznych oraz obrazu prawa procesowego - art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. i poprzestanie w tym zakresie na fragmentarycznym powieleniu w uzasadnieniu wyroku argumentacji Sądu *a quo* i przywołaniu ogólnikowych stwierdzeń o charakterze teoretycznym, nie odnosząc się w jakikolwiek sposób do

zawartych i sygnalizowanych w środku odwoławczym szczegółowych i konkretnych uchybień, których dopuścił się Sąd I instancji, oraz nie wyjaśniając, dlaczego zarzutów apelacji prokuratora nie uznał w tym zakresie za słuszne, w konsekwencji czego doszło do niezasadnego utrzymania w mocy wyroku uniewinniającego”.

Przy tak sformułowanym zarzucie wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, co poparł uczestniczący w rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługiwała na uwzględnienie jedynie w zakresie dotyczącym nienależytego rozpoznania przez sąd *ad quem* zarzutów apelacji oskarżyciela publicznego w części, w której kwestionował on uniewinnienie P. B. od popełnienia czynów zarzuconych mu w pkt. I, II i III aktu oskarżenia.

W pozostałym zakresie kasację uznać należało za niedopuszczalną. Powyższe dotyczy tej części zarzutu kasacyjnego wraz ze wspierającą go argumentacją zawartą w uzasadnieniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, w którym – wskazując na naruszenie prawa procesowego w postaci art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. (s. 19-20 uzasadnienia kasacji) – zakwestionowano tę część wyroku sądu *ad quem*, w której utrzymano w mocy wyrok sądu *meriti* skazujący P. B. za czyny opisane w pkt IV- VIII aktu oskarżenia. W tym zakresie oskarżyciel publiczny przeoczył treść art. 523 § 3 k.p.k., zgodnie z którym kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania i tylko w odniesieniu do takich rozstrzygnięć jest ona dopuszczalna, podlegając rozpoznaniu. Powyższe nie obligowało wszelako do wydawania osobnego orzeczenia co do tej części kasacji – o pozostawieniu jej bez rozpoznania (art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 523 § 3 k.p.k.), bowiem uwzględnienie kasacji w części dopuszczalnej w sposób jednoznaczny określało zakres orzeczenia kasatoryjnego i w konsekwencji tego również zakres ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd drugiej instancji (art. 442 § 1 zd. 1 k.p.k.).

Nie można natomiast odmówić racji skarżącemu w co tej części kasacji, w której podnosząc zarzuty rażącego naruszenia prawa procesowego – art. 433 § 2

k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. – zakwestionował on wyrok Sądu odwoławczego w części utrzymującej w mocy orzeczenie Sądu pierwszej instancji polegające na uniewinnieniu oskarżonego od czynów, które miały zostać popełnione na szkodę H. S. (pkt I a/o), na szkodę J. K. (pkt II a/o) oraz na szkodę M. Ś. (pkt III a/o).

Przypomnieć należy, chociaż w świetle wieloletniego orzecznictwa Sądu Najwyższego wydaje się to oczywistością, że zrealizowanie przez sąd odwoławczy obowiązków wynikających z treści art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, lecz także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach, argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty zawarte we wniesionym środku odwoławczym za zasadne bądź też za bezzasadne. Do naruszenia tych przepisów może więc dojść nie tylko wtedy, gdy Sąd drugiej instancji pomija w swoich rozważaniach zarzuty zawarte w apelacji, lecz również wtedy, gdy analizuje je w sposób odbiegający od standardów kontroli instancyjnej bądź gdy przedstawiona w uzasadnieniu argumentacja zawiera braki (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2022 r., II KK 196/21). Sposób wykonania obowiązku art. 457 § 3 k.p.k. w odniesieniu do zarzutów i wniosków apelacji (art. 433 § 2 k.p.k.) jest przy tym pochodną, z jednej strony, jakości i kompletności wywodu zawartego w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, a z drugiej strony, treści zarzutów apelacji oraz argumentacji, która ma wspierać te zarzuty (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2023 r., II KK 15/22).

Zarzucając w zwykłym środku odwoławczym wyrokowi Sądu Rejonowego w Oławie błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, polegający na przyjęciu, że oskarżony P. B. nie działał z zamiarem bezpośrednim kierunkowym oszukania H. S. , J. K. i M. Ś. , oskarżyciel publiczny zakwestionował dokonaną przez sąd *meriti* ocenę materiału dowodowego wskazując, iż analiza całości przeprowadzonych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym dowodów w szczególności w postaci zeznań pokrzywdzonych, zeznań byłych pracowników „B. ” we W. oraz B. sp. z o.o. z siedzibą w W. , w tym Ł. D. , M. B. , A. K. i J. P. , zeznań M. Z. i M. Z. 1. , dokumentacji dotyczącej rachunku bankowego o nr [...], informacji uzyskanych z S. . z siedzibą w S. 1., jak również wyjaśnień samego oskarżonego

proceedzi do wniosku przeciwnego. Poddając analizie powołane wyżej dowody skarżący w uzasadnieniu swojej apelacji w sposób precyzyjny starał się wykazać, że przyjęte przez sąd *a quo* ustalenie co do braku możliwości przypisania P. B. wymaganego przepisem art. 286 § 1 k.k. zamiaru opierało się na błędnych założeniach, a to, że oskarżony przystąpił do realizacji umów z H. S., J. K. i M. Ś. poprzez zamówienie sprzętu u producenta, a więc miał zamiar umowy te zrealizować, że miał on problemy organizacyjne w prowadzonej działalności, w tym przeniesieniu tej działalności do spółki z o.o. z czym pozostawały w związku nieporozumienia z M. Z. 1. oraz brak dostępu do rachunku bankowego M. Z. , na który wpływały należności od klientów, że oskarżony podjął starania o naprawienie szkody i dokonał częściowej wpłaty na ich rzecz, a wreszcie, że w odniesieniu do trojga wymienionych wyżej pokrzywdzonych umowy były zawierane w ramach „B. ” z siedzibą w W., a w odniesieniu do pozostałych pokrzywdzonych (pkt IV-VIII a/o) umowy dotyczyły działalności w ramach B. sp. z o.o. z siedzibą w W. . Zakwestionował wreszcie autor apelacji sposób oceny przez Sąd Rejonowy dowodów z zeznań świadka M. Z. 1. , a zwłaszcza z wyjaśnień oskarżonego, podnosząc brak określenia w jakiej części i dlaczego depozycje tych osób uznane zostały za wiarygodne lub niewiarygodne.

Odwołując się do konkretnych dowodów prokurator starał się więc wykazać, że wywód sądu *meriti* nie tylko nie znajduje odzwierciedlenia w tych dowodach na które się powołuje, lecz wręcz pozostaje z nimi w istotnej części w sprzeczności.

Na tak zakreślony zarzut Sąd drugiej instancji odpowiedzi nie udzielił ignorując w rzeczywistości jego istotę. Sąd Okręgowy zaakceptował ustalenie sądu *meriti* co do braku po stronie P. B. zamiaru bezpośredniego kierunkowego wywodząc, że oskarżony w tych trzech przypadkach miał zamiar wywiązać się z umów, gdyż złożył zamówienia u producenta paneli fotowoltaicznych, a zaistniałe trudności w realizacji tych umów wynikały wyłącznie z obiektywnych okoliczności, a więc reorganizowania w tym czasie swojej działalności, braku dostępu do konta na który zostały przekazane środki pochodzące od klientów, nie przekazywaniu tychże środków przez M. Z. 1. z konta M. Z. obsługującego działalność „B. M. Z. 1.”. A przecież to właśnie powyższe ustalenia będące podstawą uniewinnienia oskarżonego od czynów z pkt. I-III aktu oskarżenia, z odwołaniem się do konkretnych dowodów, podważał w swojej apelacji oskarżyciel publiczny.

Nie jest rolą Sądu Najwyższego w ramach postępowania kasacyjnego kontrola poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych (art. 523 § 1 k.p.k.) oraz ponowna ocena dowodów, które do takich ustaleń doprowadziły Sąd pierwszej instancji, jeżeli jednak dokonana przez Sąd odwoławczy kontrola apelacyjne nie dała odpowiedzi na konkretne twierdzenia w tym przedmiocie wyrażone przez autora zwykłego środka odwoławczego wręcz je pomijając, o wypełnieniu przez ten Sąd swojej roli wymaganej treścią art. 433 § 2 k.p.k. nie może być mowy.

O tym, że w niniejszej sprawie taka sytuacja miała miejsce wystarczające jest zestawienie pisemnych motywów wniesionej przez prokuratora apelacji – zob. s. 7-13, z pisemnym uzasadnieniem zaskarżonego wyroku, w którym brak jakiegokolwiek odniesienia od konkretnych dowodów wskazanych przez skarżącego, a dotyczących funkcjonowania firmy „B. M. Z. 1.” oraz firmy V. sp. z o.o. w S. 1., przekształconej następnie przez oskarżonego B. sp. z o.o. w W. , rachunków bankowych obu spółek, na które przelewane były należności pochodzące od klientów, przelewów dokonywanych na tych rachunkach, w szczególności z rachunku „B. M. Z. 1.” na rachunek V. sp. z o.o. w S. 1., kwot wpływających na określone rachunki chociażby od świadka D. D. (pkt. IV a/o) oraz od J. K. (pkt II a/o), które w zestawieniu z zeznaniami przywołanych przez oskarżyciela już w apelacji świadków – pracowników spółek, stawiają pod znakiem zapytania twierdzenia co do trudności organizacyjnych oskarżonego w okresie objętym zarzutami od I do III aktu oskarżenia, braku dostępu do konta M. Z., czy też niedysponowania określonymi środkami przelewanyymi przecież na rachunek kierowanej przez niego spółki po jej zakupie i przekształceniu, uprawdopodobniających twierdzenie oskarżenia, że składanie zamówień w S. . z siedzibą w S. 1. było zabiegiem o charakterze pozornym, niewywiązywanie się z umów nie wynikało z trudności organizacyjnych, a niewątpliwy konflikt pomiędzy oskarżonym a jego ówczesną partnerką nie miał przełożenia na kwestię możliwości zrealizowania przez niego wynikających z umów zobowiązań.

Całokształt poczynionych wyżej rozważań nie pozostawia wątpliwości co do nierzetelnego rozpoznania przez Sąd drugiej instancji apelacji prokuratora w odniesieniu do tej części wyroku Sądu Rejonowego w Oławie, w której uwolniono P. B. od zarzutów popełnienia czynów z pkt. I-III aktu oskarżenia. Sąd Najwyższy rzecz jasna nie przesądza o rodzaju przyszłego rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego, w

szczegółności czy może wchodzić w grę wydanie przez ten Sąd orzeczenia kasatoryjnego spełniającego wymagania przewidziane w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k., uznając wszelako trafność zarzutu kasacyjnego w tym zakresie dostrzega konieczność przeprowadzenia w tej sprawie właściwej kontroli instancyjnej, która udzieli odpowiedzi na zarzuty i wnioski sformułowane w zwykłych środkach odwoławczych, a więc zarówno oskarżyciela publicznego, jak i oskarżyciela posiłkowego H. S. (pkt. I a/o), dostrzegając mankamenty apelacji wniesionej przez jego pełnomocnika (mylenie zarzutów obrazy prawa materialnego z zarzutami błędów w ustaleniach faktycznych).

Stwierdzone rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., które bez wątpienia miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, bowiem Sąd Okręgowy zaakceptował potencjalnie przedwczesne rozstrzygnięcie sądu *meriti* uniewinniające oskarżonego od części zarzucanych mu czynów, implikowało uchylenie wyroku sądu *ad quem* i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Procedując powtórnie Sąd drugiej instancji rozpozna wniesione na niekorzyść oskarżonego apelacje bacząc, aby wyjaśnione zostały wszystkie sygnalizowanego w nich okoliczności.

Z tych względów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

[J.J.]

[ms]

Jacek Błaszczuk Tomasz Artymiuk Michał Laskowski